

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Årsmelding 2019

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsens verdier

Nasjonalforeningen for folkehelsen er tuftet på ideen om at god folkehelse krever at vi løfter i flokk. Helse skaper vi i fellesskap. Alle har vi ansvar for egen helse, men oppnår mer når vi står sammen og vi bryr oss om hverandre.

I levende demokratier er en sterk stemme fra sivilsamfunnet både en verdi i seg selv og en verdi for samfunnet.

Vårt arbeid skal uttrykke våre verdier:

Omsorg: Vi bryr oss og viser nestekjærlighet i praksis

Solidaritet: Vi ser alle mennesker som likeverdige og sidestiller oss med mennesker som trenger hjelp og støtte

Trivsel: Vi fremmer glede, mening og trygghet

Kunnskap: Vi støtter utviklingen av kunnskap, tar i bruk og deler kunnskap

Foto: Solve Sundebo / Det kongelige hoff

H. M. Kong Harald V
Nasjonalforeningen for folkehelsens
høye beskytter

Forsiden: Hvert år arrangerer gågruppa i Nasjonalforeningen Enebakk helselag en hjertemarsj. I 2019 ble marsjen gjennomført i solskinn og godt selskap. Foto: Anne Elisabeth Næss.

Frivillighet og forskning

MINA
GERHARSDEN
Generalsekretær

Med 27 000 medlemmer og over 100 000 givere, gir Nasjonalforeningen for folkehelsen svært mange mennesker en mulighet til å bidra til vår innsats for forskning og frivillighet. Alle disse engasjerte menneskene er grunnlaget for vår innsats for folkehelsen.

Nasjonalforeningen for folkehelsen jobber bredt og mangfoldig. Vi finansierer forskning, jobber humanitært for å bedre folkehelsen og er pasientorganisasjon for personer med demens og deres pårørende. Handlingsprogrammet for perioden fram til 2022 har fire hovedsatsninger: Folkehelse og forebygging, demens, forskning og organisasjonsutvikling.

Vi ser en gledelig vekst i oppslutning på flere områder, med vekst i medlemstallet, vekst i innsamlingsarbeidet og stadig flere aktivitetsvenner, demensvenner og likepersoner. Både helselag og demensforeninger får nye medlemmer.

I motsetning til hva som er vanlig for interesseorganisasjoner, mottar Nasjonalforeningen for folkehelsen i liten grad statsstøtte. Det å skaffe inntekter er derfor en viktig del av vårt arbeid, både for å finansiere vårt eget arbeide og for å skaffe størst mulig overskudd til forskning. I 2019 var det 60 år siden den første innsamlingsaksjonen til hjerte- og karforskningen. Gjennom disse årene har vi kunnet bidra med over en milliard kroner til forskning på bedre hjertehelse.

Arbeidet med å gjennomføre satsingen på folkehelsearbeidet fortsetter. Det er et stort engasjement i lokallagene, som bidrar i sine nærmiljøer med et bredt spekter av aktiviteter for ulike aldersgrupper og på tvers av generasjoner.

I årene som kommer forventes det en dobling av antallet som får demens, fordi befolkningen blir eldre. Som interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende bidrar vi både med innsamling til forskning, med støtte til de som er berørt, og som pådriver i helsepolitikken for bedre demensomsorg. Vårt mål er at færre skal få demens og at de som får demens og deres pårørende skal få nødvendig oppfølging og støtte til å leve best mulig med sykdommen.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har en lang tradisjon for bygge opp under felles samfunnsinnsats for folkehelsen. Vi er opptatt av bevissthet om at helse henger sammen med levekår og at levevaner som påvirker helsen henger sammen med menneskers livssituasjon. Vår strategi er derfor en folkehelsepolitikk som ser betydningen av innsats på befolkningsnivå og som legger til rette for kloke helsevalg.

Sentralstyrets årsberetning

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon, som arbeider for å fremme folkehelsen og forebygge sykdom. Vårt mål er at alle skal få muligheter til god helse og trivsel hele livet. Vi er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Helse- og interessepolitikk

Nasjonalforeningen for folkehelsen driver bredt politisk påvirkningsarbeid for politikk som fremmer helse, forebygger sykdom og reduserer sosial ulikhet i helse i befolkningen.

For å bedre folkehelsen mener vi det er behov for å øke innsatsen for å redusere sosiale helseforskjeller og styrke

frivillighetens rolle i folkehelsearbeidet.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er pådriver for å styrke strukturelle virkemidler som regulering av tilgjengelighet og pris gjennom sunn skatteveksling. Vi ber om helsebegrunnet sukkeravgift og økte avgifter på tobakksvarer og alkohol.

For å utjevne sosiale helseforskjeller er vi opptatt av å styrke helsestasjoner

Hopp for hjertet er vårens vakreste eventyr. For tolvte året på rad hoppet elever fra hele Norge seg gjennom to uker. Over 90 000 elever fra over 1 400 skoler deltok i 2019. Foto: Paal Audestad.

og skolehelsetjenesten, opprette et kompetansemiljø for å vurdere sosial ulikhet i tidlig barndom, øke barnetrygden, ha systematisk utprøving av utjevne tiltak, innføre en god ordning for fritidskort for barn og unge, samt innføre én time fysisk aktivitet og et gratis sunt skolemåltid til alle barn i grunnskolen.

Som pasientorganisasjon for personer med demens, legger vi særlig vekt på å styrke innholdet i den kommende demensplanen. Det er fortsatt en stor utfordring at alt for få får diagnose til rett tid og god oppfølging etter diagnose. Pårørende bærer for stor del av byrden når aktivitet og omsorg er utilstrekkelig. Det er behov for et kompetanseløft for helsetjenesten, å bygge ut omsorgen og satse på velferdsteknologi tilpasset personer med demens i tillegg

til et løft for demensforskning og bedre demensregister.

Frivillighet og samarbeid med kommuner

Nasjonalforeningen for folkehelsen har et bredt samarbeid med kommuner. Gjennom arbeidet med aktivitetsvenner og kampanjen for et mer demensvennlig samfunn, har vi samarbeidsavtaler med over 300 kommuner. Kampanjen for et mer demensvennlig samfunn signerte avtaler med 20 nye kommuner i 2019 og vi fikk 12 nye kommuneavtaler om aktivitetsvenn.

Disse tiltakene er tidligere finansiert hovedsakelig med midler fra TV-aksjonen i 2013. Aktivitetsvenn har også mottatt støtte via Helsedirektoratet, men mindre enn tilsvarende aktiviteter i andre organisasjoner.

Stand er noe mange av lokallagene tar i bruk for å gjøre seg synlig i lokalsamfunnet, og noen steder samarbeider man på tvers. På Framsnakkingsfestivalen på Averøy stilte Nasjonalforeningen Bådalen, Henda, Langøy, Kjønnøy og Bremsnes helselag opp med felles stand. Her ble det solgt vaffel, kaffe og delt ut gratis frukt. .

Fortsatt drift av Aktivitetsvenn og Demensvennlig samfunn forutsetter offentlig støtte.

Lokallagene våre samarbeider også med kommuner i forbindelse med en rekke aktiviteter i deres nærmiljø.

Forebygging

Innen fysisk aktivitet satser lokallagene særlig på lavterskelaktiviteter for grupper i befolkningen som er lite fysisk aktive. Lokallagene tilbyr blant annet turgrupper og andre trimtilbud.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er opptatt av at grunnlaget for gode vaner legges tidlig. «Smart på mat», det nettbaserte undervisningsopplegget innen mat og helse, har fått stor utbredelse i grunnskoler

over hele landet, og antallet brukere økte med 50 prosent i 2019. Sammen med hoppetaukonkurransen når vi fram med dette til mange skoler, lærere og elever. Over 90 000 elever fra over 1 400 skoler deltok i den årlige hoppetaukonkurransen.

I 2019 ble 3,3 millioner brukt til forebyggende arbeid på hjerte- og karområdet.

Informasjon og helsefremmende aktiviteter
Store deler av organisasjonen deltok i Nasjonalforeningen for folkehelsen hjerteuke i mai. 130 lokallag deltok med hjertemarsjer, quiz-løyper og annen fysisk aktivitet på tvers av generasjoner, og mange besøkte skoler med skolefrokost, skolelunsj eller servering av frukt og grønt. Fylkeslagene i 17 fylker delte

Nasjonalforeningen Ytterøy helselag arrangerte en matkarusell for elevene i mat- og helsefagtimen. Her fikk de utfordret smakssans og luktesans, bli bedre kjent med brødskalaen, lære mer om kildesortering og utforske ulike typer frukt og grønt. Både elever og lærere var meget fornøyd med dagen. Foto: Karl Laugsand.

ut Demenspris, og 16 fylker delte ut Folkehelsepris. Lokallagene sprer også informasjon om demens gjennom åpne møter, samtalegrupper og i tilknytning til pårørendeskoler.

Telefontjenesten Hjertelinjen gir råd og veiledning om forebygging og behandling. Hjertelinjen hadde over 1 000 henvendelser i løpet av året. Hjertelinjen ble støttet med 500 000 kroner over statsbudsjettet, og har behov for ytterligere støtte.

Nasjonalforeningen for folkehelsens Demenslinje besvarer spørsmål om demens, og mottok i løpet av året over 3 600 henvendelser. Demenslinjen ble støttet med 1,5 millioner kroner over statsbudsjettet, men er langt fra fullfinansiert. Vi mottok også 4,3 millioner til Nasjonalforeningens

øvrigt demensarbeid, men har ikke samme støtte som andre pasientorganisasjoner. Vi har bedt om at det gjøres et unntak fra regelverket, slik at vi vil kunne motta støtte på lik linje med andre pasientorganisasjoner.

Via organisasjonens nettsider og annet informasjonsarbeid når vi årlig ut til over en halv million med informasjon om demens, hjerte- og karsykdommer og forebygging. Vårt nettverk av likepersoner er i god vekst over hele landet. Totalt ble det i 2019 brukt 36,5 millioner kroner til helseopplysning.

Forskning

I 2019 bidro vi med 3,3 millioner kroner til demensforskning og 17,4 millioner til hjerte- og karforskning. Seks stipendiater fullførte i løpet av året sine doktorgrader.

Eldbjørg Tangvik (til venstre) og Brit Bolland er hjelpepleiere, og kjenner demenssjukdommer godt. De deler på ledervervet i Gauldal Demensforening. Foto: Per Håkon Pettersen/Trønderbladet.

Vi støttet også ett forskningsprosjekt innen tuberkulose med 100 000 kroner.

Hjerteforskningsprisen ble tildelt professor Torbjørn Omland, og Demensforskningsprisen gikk til professor emeritus Knut Engedal.

Virksomhetens art og formål

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en landsdekkende, frivillig organisasjon, som arbeider for å fremme folkehelsen og forebygge sykdom. Organisasjonen er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har sitt hovedkontor i Oslo og har ni regionkontorer, i Bodø, Trondheim, Molde, Bergen, Hamar, Stavanger, Kristiansand og to i Oslo.

Økonomi og administrasjon

Nasjonalforeningen for folkehelsens regnskap er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1988 og i henhold til regnskapsstandarden NRS(F) God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner.

Regnskapet for 2019 viser et positivt aktivitetsresultat på 49,6 millioner kroner. Balansen inkluderer bevilgede og utestående midler til TV-aksjonens prosjekter.

Regnskapet er satt opp under forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens utvikling, stilling og resultat for 2019.

Virkningene av covid-19 medfører noe usikkerhet rundt Nasjonalforeningen for folkehelsens innsamlingsarbeid i 2020,

Pølser, saft og kaffe hører med når Nasjonalforeningen Enebakk helselag arrangerer sin årlige hjertemarsj. Foto: Anne Elisabeth Næss.

men det er for tidlig å gjøre en vurdering av omfanget, da vi ikke har hatt utstrakt innsamlingsaktivitet i mars og april. Fondsplasseringer vil imidlertid gi dårligere avkastning enn forventet. Covid-19 vil ikke påvirke forutsetningene om fortsatt drift.

Nasjonalforeningens arbeid er i hovedsak finansiert gjennom gaver og bidrag fra privatpersoner. Testamentariske gaver utgjorde ni millioner kroner, og finansinntekter 24,2 million kroner. Vi arbeider både med å videreutvikle dagens inntektsaktiviteter og øker innsatsen for å sikre oss nye inntektskilder.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har brukt 32 millioner til innsamling av bidrag og gaver. Organisasjonen plasserer sine verdier

innen rammene som er angitt i vedtatt forvaltningsstrategi. Midlene forvaltes på en måte som ivaretar hensynet til sikkerhet, risikospredning og likviditet. Avkastningen søkes maksimert innenfor rammer gitt i forvaltningsstrategien. Kortsiktig likviditet plasseres 30-100 prosent i bank og 0-70 prosent i pengemarkedsfond/aksjefond. Nasjonalforeningen for folkehelsen har en forvaltningsbasert langsiktig plassering uten gjeld, og risikoen ansees som lav.

Kontantstrømmen til organisasjonen gjenspeiler i stor grad inn- og utbetalinger knyttet til aktivitetene. Vedrørende investeringer er det i 2019 tilbakebetalt 2,5 millioner kroner på lån til ansatte. Det er foretatt investeringer i varige driftsmidler på 600 000 kroner.

Sissel Falck-Jørgensen, pensjonist, pårørende og giver, fikk en drømmedag med demensforsker og professor Farrukh Abbas Chaudhry for å se hva pengene går til. Foto: Anne Elisabeth Næss.

Flere av organisasjonens prosjekter blir finansiert av Stiftelsen Dam. For 2019 mottok Nasjonalforeningen for folkehelsen totalt 13,6 millioner fordelt på 21 prosjekter innen forskning, forebygging og rehabilitering.

Nasjonalforeningen for folkehelsens virksomhet forurenser ikke det ytre miljø.

I våre styrende organer viser kjønnsfordelingen at det er sju kvinner og tre menn i sentralstyret, og 31 kvinner og seks menn i landsstyret. Nasjonalforeningen for folkehelsen lønner totalt 70 personer, herav seks stipendiater. Kjønnsfordelingen var 57 kvinner og 13 menn. Ansattårsverk utgjorde 57,3. Dette er en nedgang på 13 årsverk som har vært knyttet til prosjekter og forskningsstipendier.

Sykefraværet i 2019 var på 6,42 prosent. Dette er en økning på 2,21 prosentpoeng sammenlignet med 2018. Årsaken til økningen er knyttet både til færre ansatte i 2018 og en økning i langtidssykemeldte. Sykefraværet er noe over landsgjennomsnittet på 5,9 prosent. Arbeidsmiljøet er tilfredsstillende og det avholdes arbeidsmiljøutvalgsmøter ved behov. Det blir løpende vurdert tiltak som kan bedre det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet.

Nasjonalforeningen for folkehelsen har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv, og fortsetter å jobbe systematisk med hensyn til oppfølging og tilrettelegging for å redusere sykefraværet. Det har ikke vært meldt om alvorlige skader eller ulykker i 2018.

H.M. Kongen overrakte hjerteforskningsprisen til professor Torbjørn Omland og demensforskningsprisen til professor emeritus Knut Engedal. Foto: Paal Audestad.

Innsats for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsens hovedoppgave er å bedre folkehelsen gjennom forskning, informasjon og praktiske tiltak. Av Nasjonalforeningen for folkehelsens totale inntekter på 179,4 millioner, mottok organisasjonen i 2019 kun 6,4 millioner kroner i støtte fra det offentlige. Fjoråret ga gode resultater i inntektsarbeidet. For at vi skal fortsette vår innsats, er det likevel nødvendig med politisk forståelse for behovet for at Nasjonalforeningen for folkehelsen må komme opp på nivå med tilsvarende organisasjoner når det gjelder offentlig støtte, og at momskompensasjon til frivillige organisasjoner realiseres fullt ut.

Det aller meste av Nasjonalforeningen for folkehelsens arbeid finansieres av innsamlede midler. Vi yter på denne måten et betydelig økonomisk bidrag

til fellesskapet. Sentralstyret vil takke bidragsyterne for støtten som gjør vår innsats for folkehelsen mulig. Vi takker også rådsmedlemmer, øvrige tillitsvalgte og medlemmer for den frivillige innsatsen som gjøres lokalt. Alle som arbeider i Nasjonalforeningen for folkehelsen, takkes også for innsatsen. En takk går til offentlige myndigheter og private aktører som har støttet oss.

Oslo 5. mai

Nasjonalforeningen Bugøyens helselag inviterte til å møtes rundt et bål på fjellet, og fikk med seg unggutter, fedre, bestefedre, enslige menn, kjærester og nyinflytta lærere opp. Folk gikk på ski, kjørte skuter, det ble pilket på isen, spist fjellburger og drukket bålcaffe. En flott søndagstur en solskinnsdag i mars med Marivann.

Sentralstyret, 2018-2022: Jorunn Strønes, Asborg Leirdal Kjærвик, Camilla Faarlund Øksenvåg, Sidsel B. Skaar (nestleder), Betsy Sand, Stein A. Evensen (styreleder). Foran, fra venstre: Espen Løftingsmo, Kjell Nesbø, Anne Grethe Sirevåg og Målfrid Ovanger. Foto: Anne Elisabeth Næss.

Stein A. Evensen

Stein A. Evensen
Styreleder

Kjell Nesbø

Kjell Nesbø
Styremedlem

Sidsel Birkeland Skaar

Sidsel B. Skaar
Styremedlem

Jorunn S. Strønes

Jorunn S. Strønes
Styremedlem

Målfrid Ovanger

Målfrid Ovanger
Styremedlem

Betsy Sand

Betsy Sand
Styremedlem

Asborg Leirdal Kjærвик

Asborg Leirdal Kjærвик
Styremedlem

Anne Grethe Sirevåg

Anne Grethe Sirevåg
Styremedlem

Espen Løftingsmo

Espen Løftingsmo
Styremedlem

Camilla Faarlund Øksenvåg

Camilla Øksenvåg
Ansattes representant

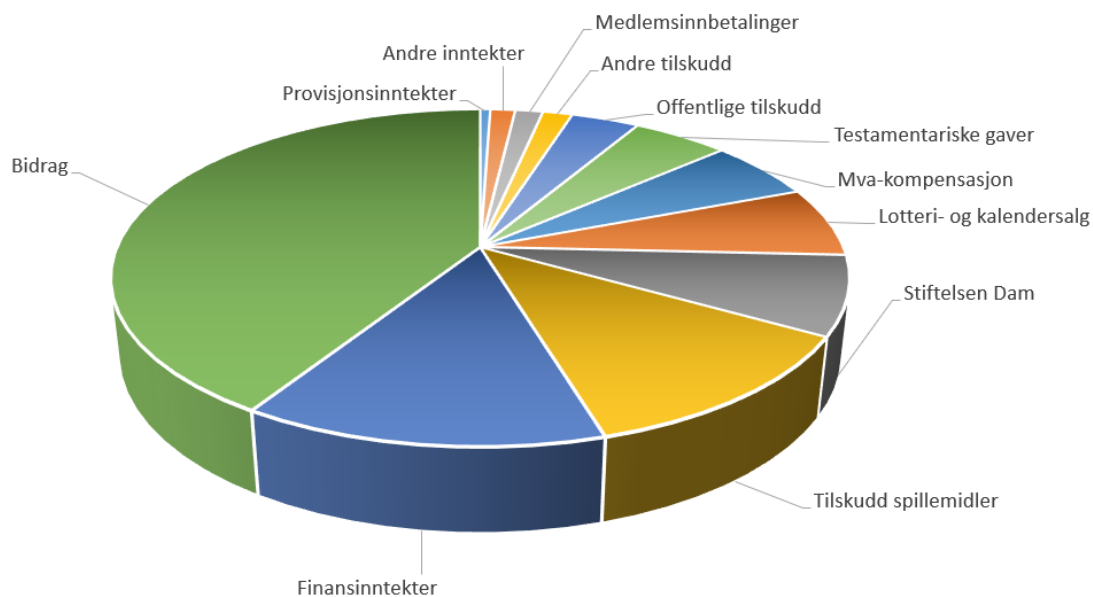
Mina Gerhardsen

Mina Gerhardsen
Generalsekretær

Fordeling av inntektene i 2019

Alle tall er oppgitt i hele tusen

Figuren viser fordelingen av anskaffelse av midler fra aktivitetsregnskapet.

Andelen offentlige tilskudd

Figuren tydeliggjør andelen offentlig tilskudd. Av de totale anskaffende midler på 179 millioner mottok Nasjonalforeningen for folkehelsen i 2019 kun 6,3 millioner i støtte fra det offentlige.

